

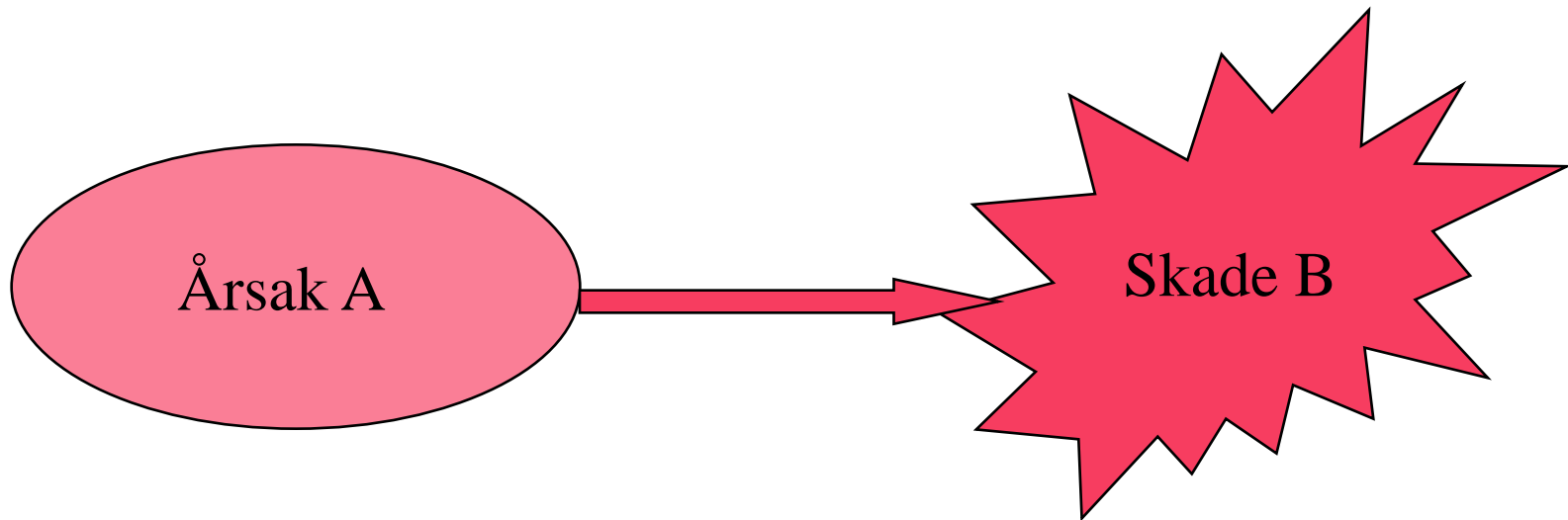
Årsakssammenheng

- Kravet om årsakssammenheng
- Flere årsaker fører til hver sin skade
- Samvirkende skadeårsaker
- Hypotetisk årsakskonkurransen
- Konkurrerende skadeårsaker
- Flere årsaker - oppsummering
- Adekvat årsakssammenheng

1. Kravet om årsakssammenheng

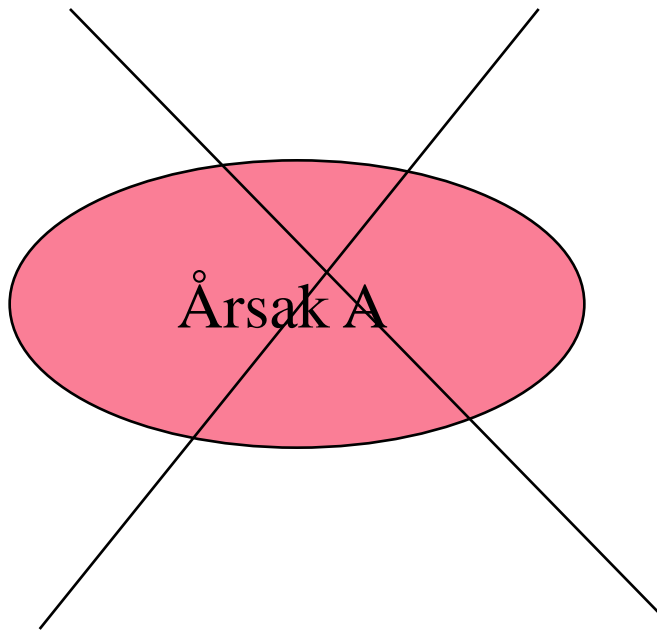
- Grunnleggende vilkår for ansvar
- Hjemmel
- Faktisk og rettslig
- Her: rettslig
- Utg.pkt: Betingelseslæren:
 - Handlingen nødvendig betingelse
 - Hjemmel: Rt. 1992.64 Ppilledom II
 - Videreført: Rt 1998.1565 Lie, Rt 2001.337

Betingelseslæren

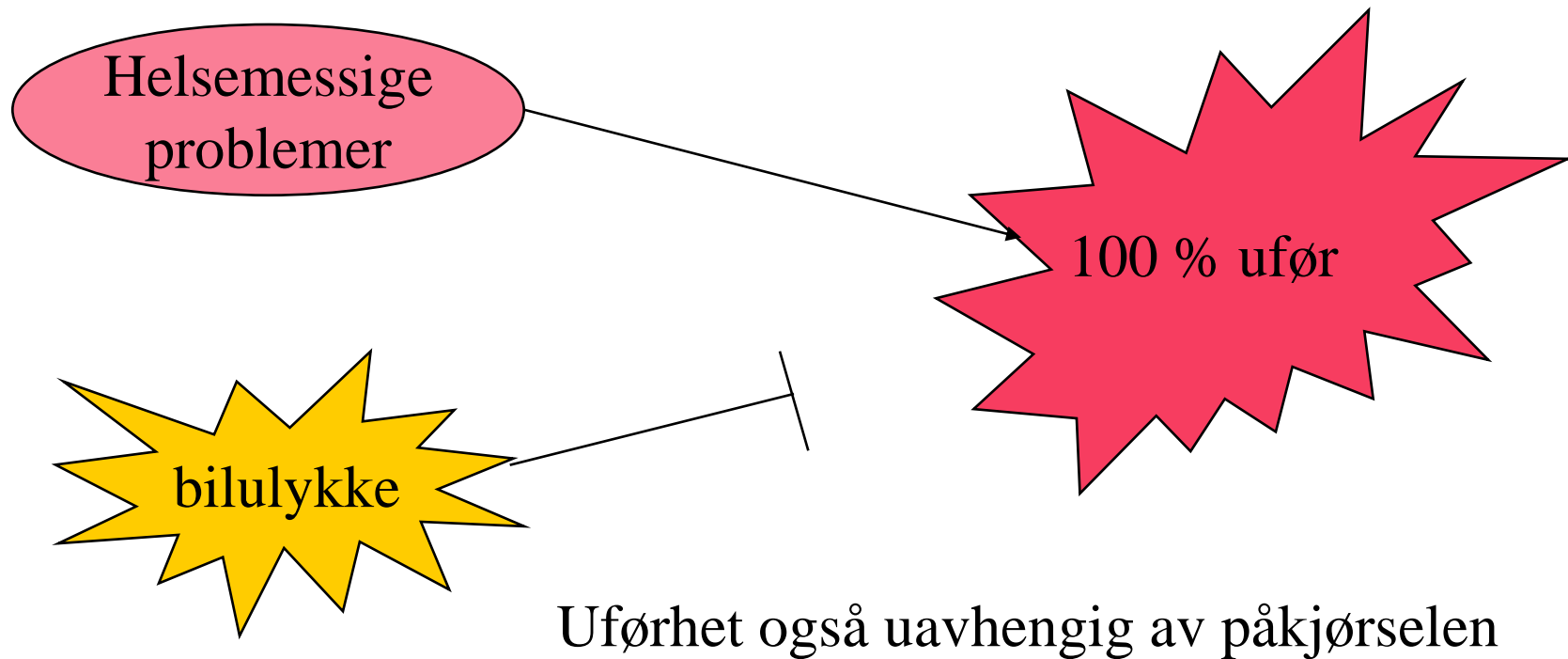
A er årsak til B dersom B faller bort om A tenkes borte

Betingelseslæren

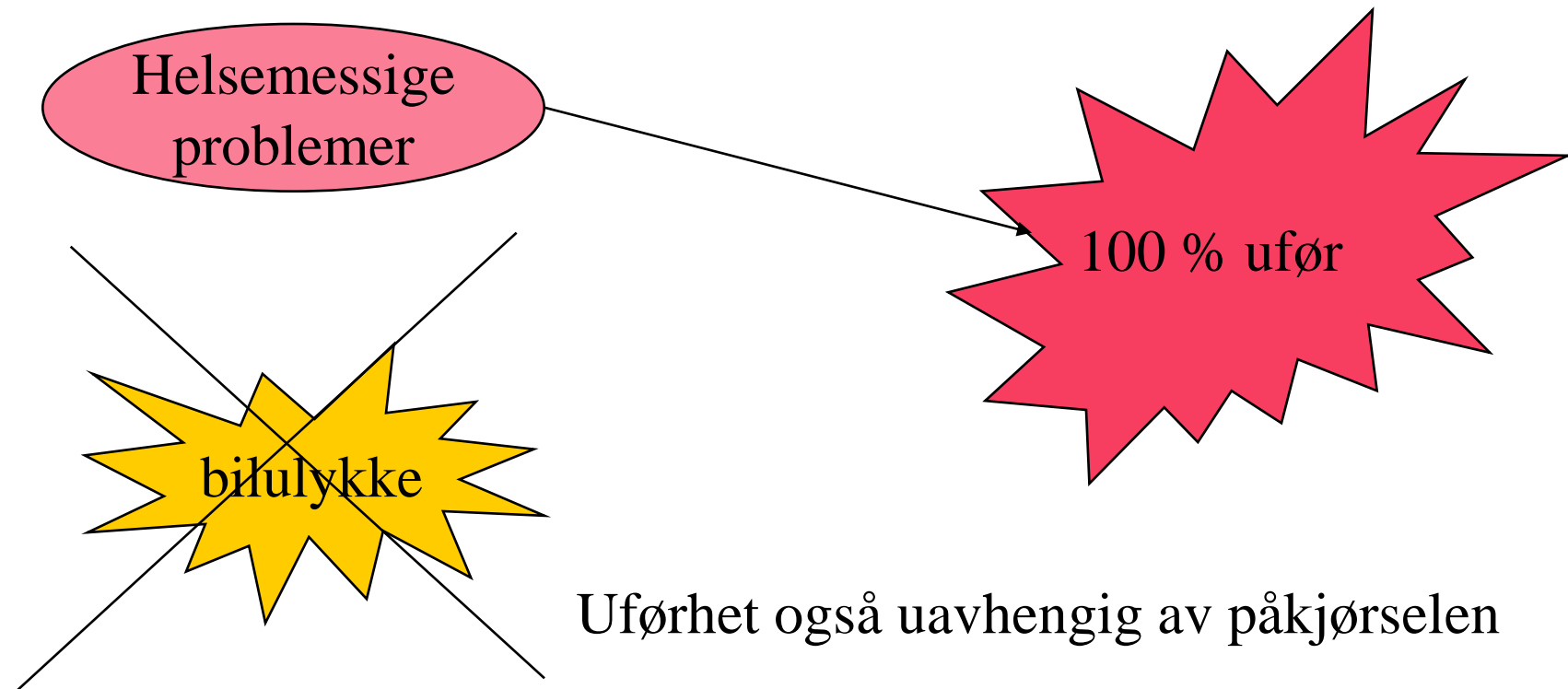

A er årsak til B dersom B faller bort om A tenkes borte

Rt 1998.1565 Lie

Rt 1998.1565 Lie

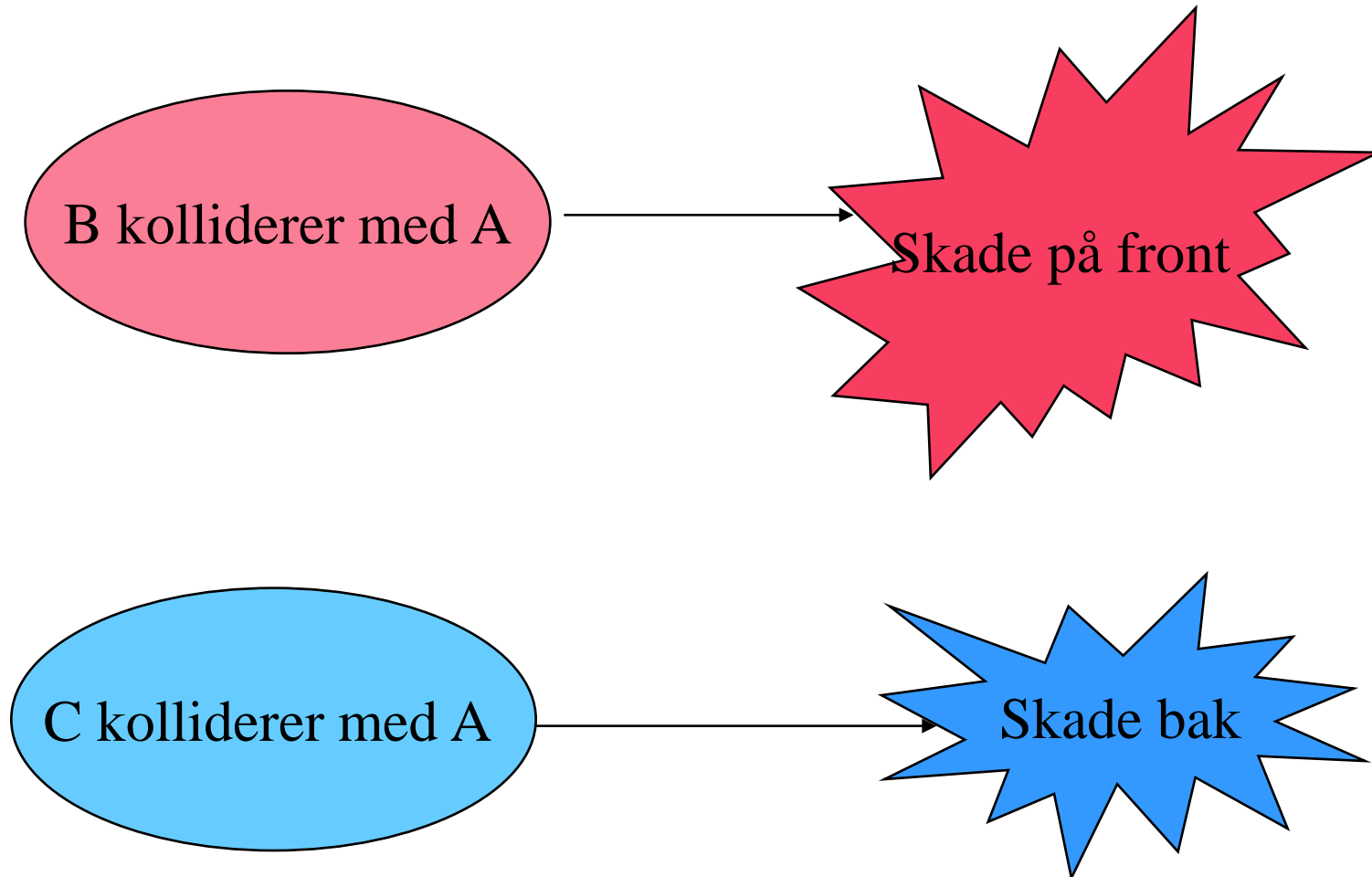
1. Kravet om årsakssammenheng

- Problemene:
 - Ansvaret ved flere årsaker
 - Flere årsaker fører til hver sin skade
 - Samvirkende skadeårsaker
 - Hypotetisk årsakskonkurransen
 - Konkurrerende skadeårsaker
 - Behovet for begrensninger

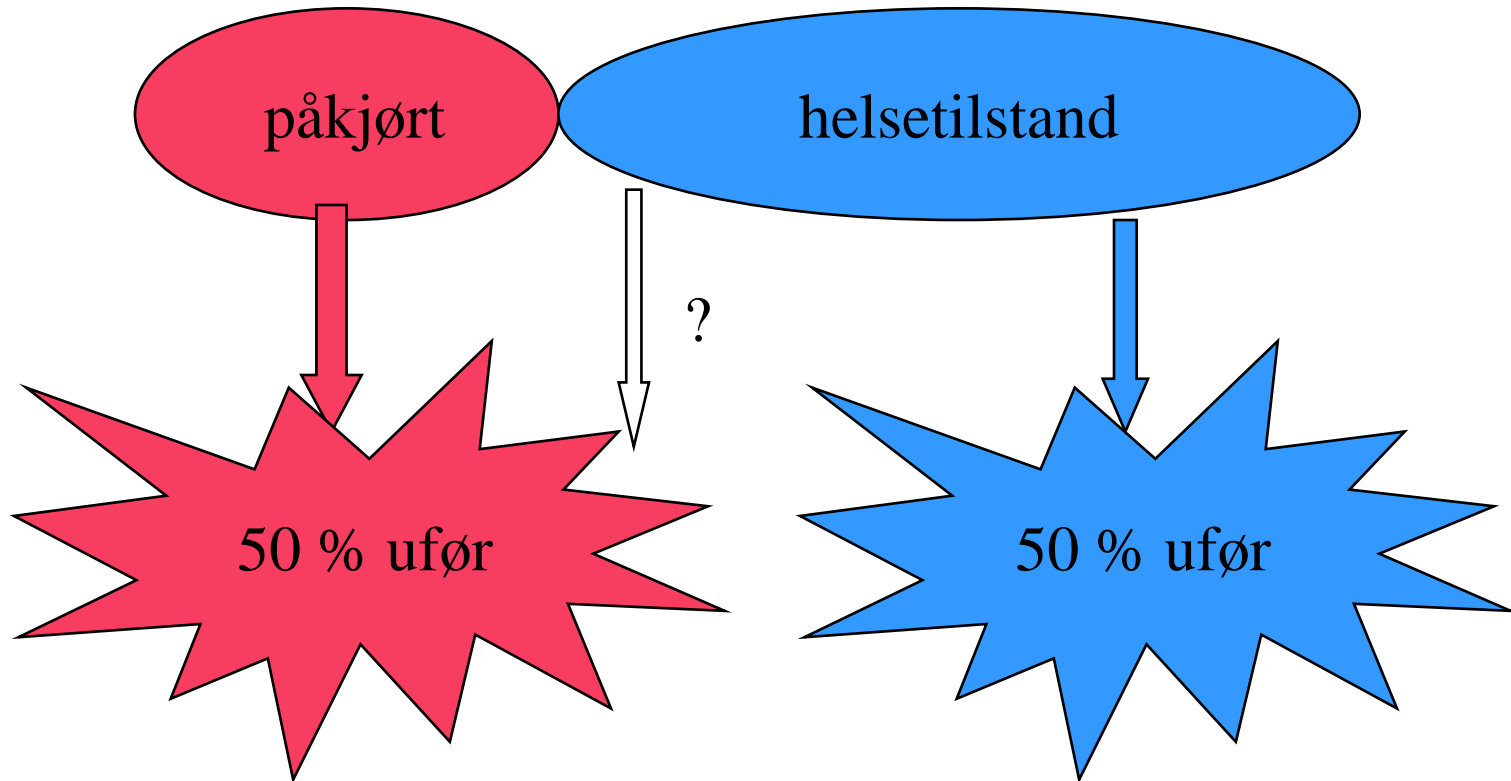
2. Flere årsaker fører til hver sin skade

- Hver årsak nødvendig og tilstrekkelig i forhold til en del av skaden
- # samvirkende skadeårsaker
- # konkurrerende skadeårsaker
- Erstatningen fordeles over årsakene

Flere årsaker, hver sin skade

Rt 2001.337 Ranheim

Enighet om at 50 % uførhet skulle henføres egen helse
Tvist om 50 % skulle henføres til påkjørselen

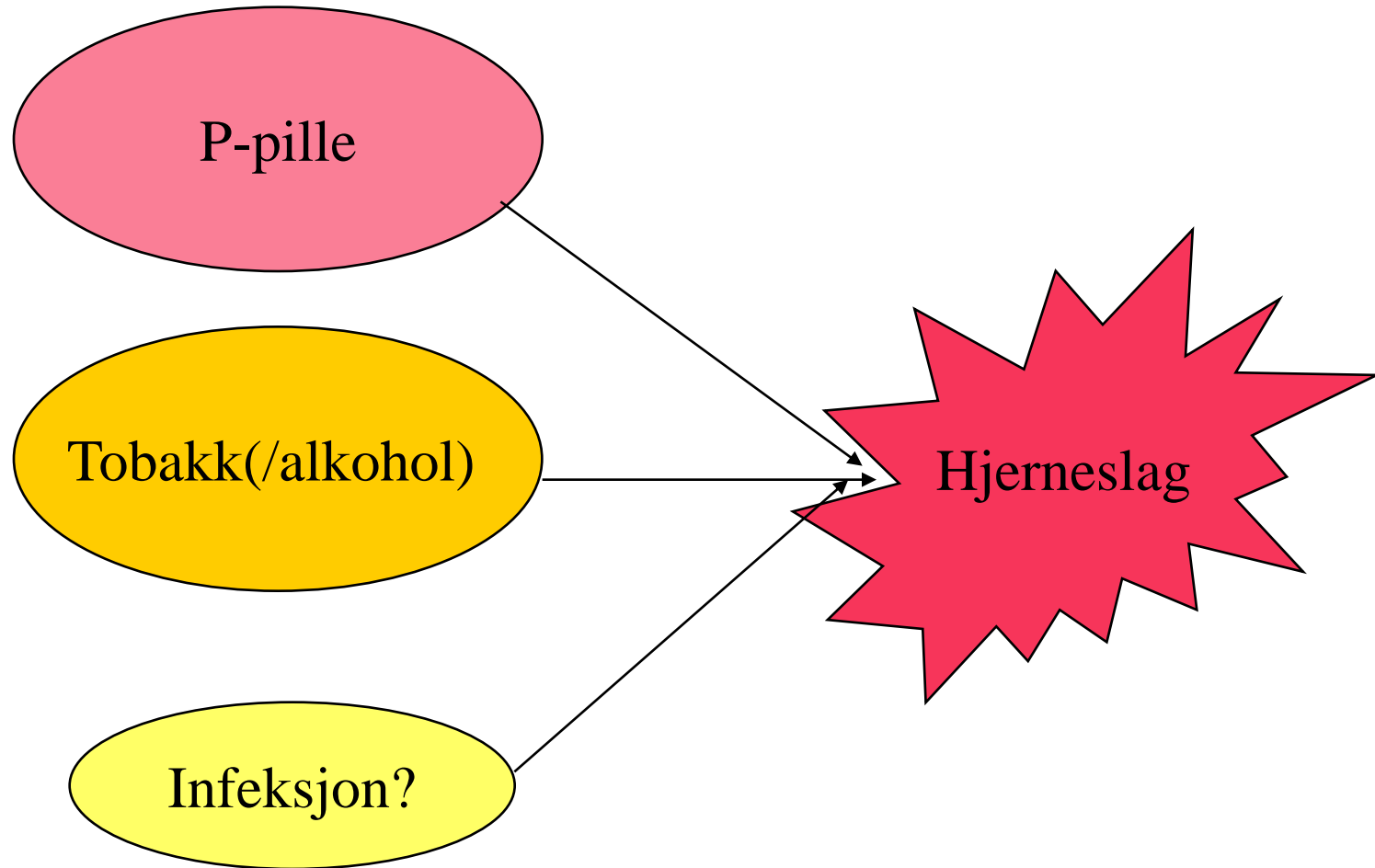
3. Samvirkende skadeårsaker

- o Problemet
- o Hovedregel
- o Modifikasjon: Betydningen av hovedårsaksregelen

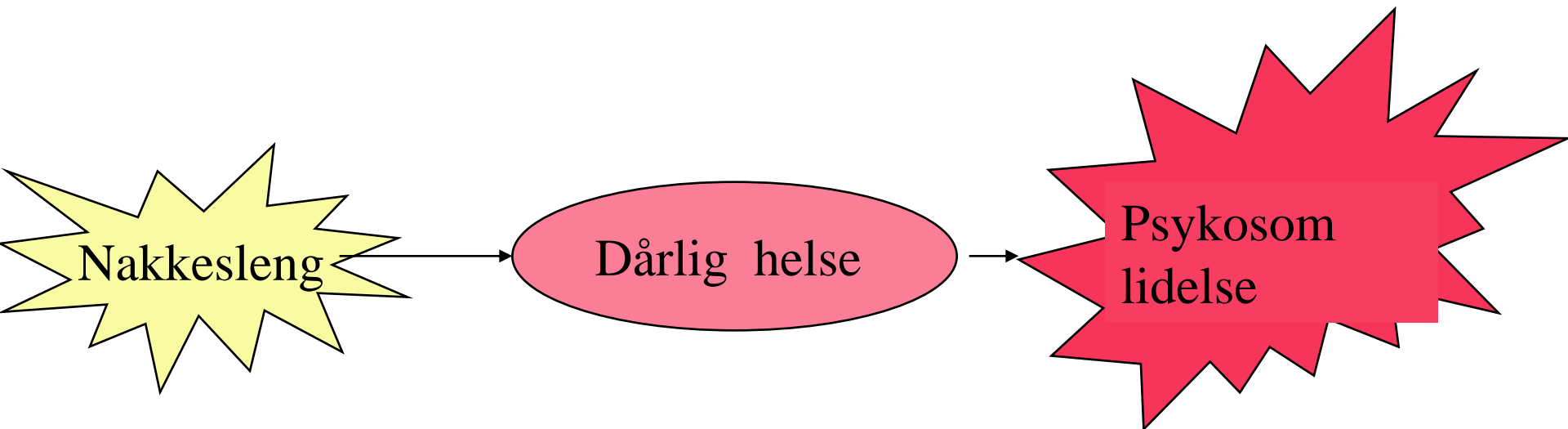
3.1 Problemet

- Begge/alle årsakene nødvendige
- Kan virke
 - Samtidig
 - Etter hverandre i tid

Rt 1992.64 P-pille II

Rt 1997.1 Rosanes

Bilulykke fører til nakkesleng, som utløser dårlig helse og fører til psykosomatisk lidelse

3.1. Problemet

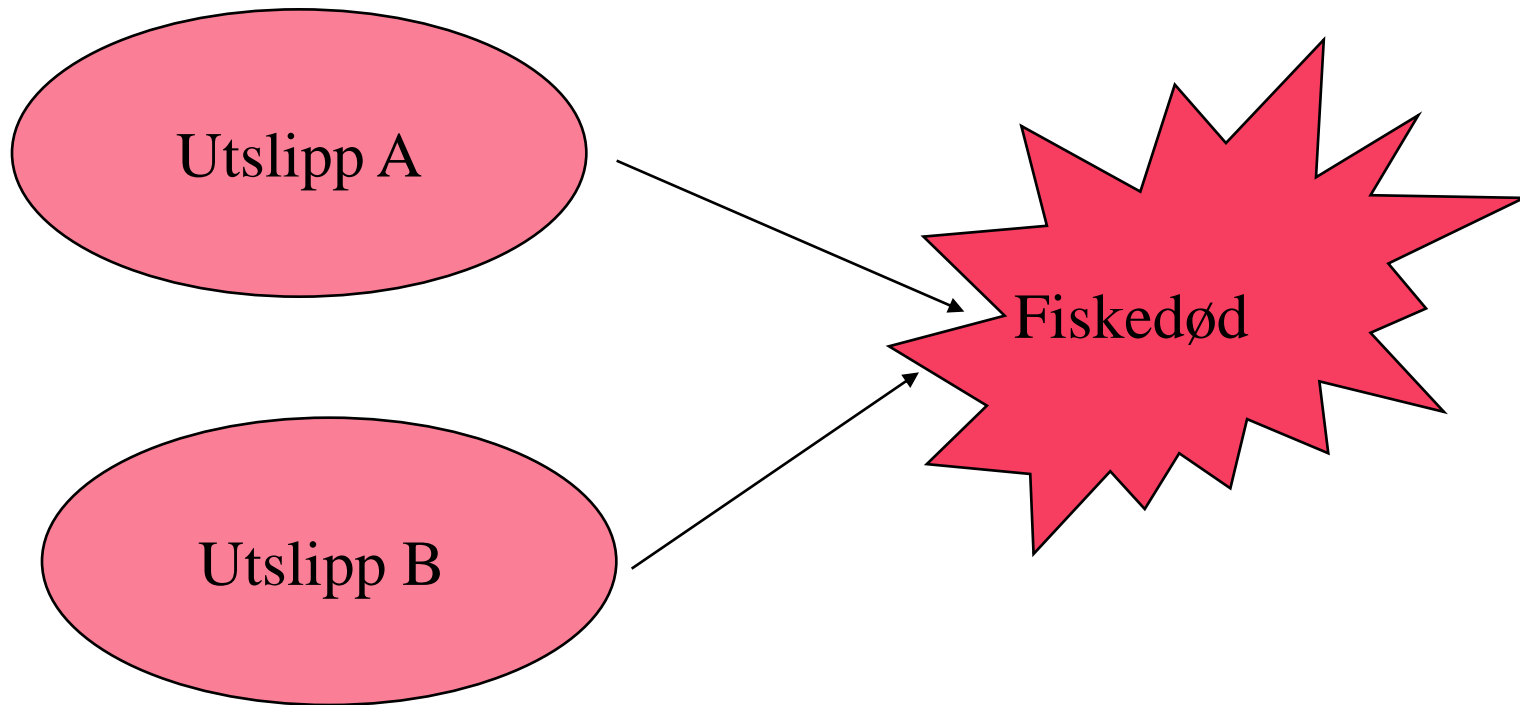
- To eller flere årsaker virker uavhengig av hverandre og fører til samme skade
- Skadevoldende hendelse kombinert med
 - Annen skadevolder
 - Ytre omstendigheter
 - Skadelidtes sårbarhet

3.2 Hovedregelen

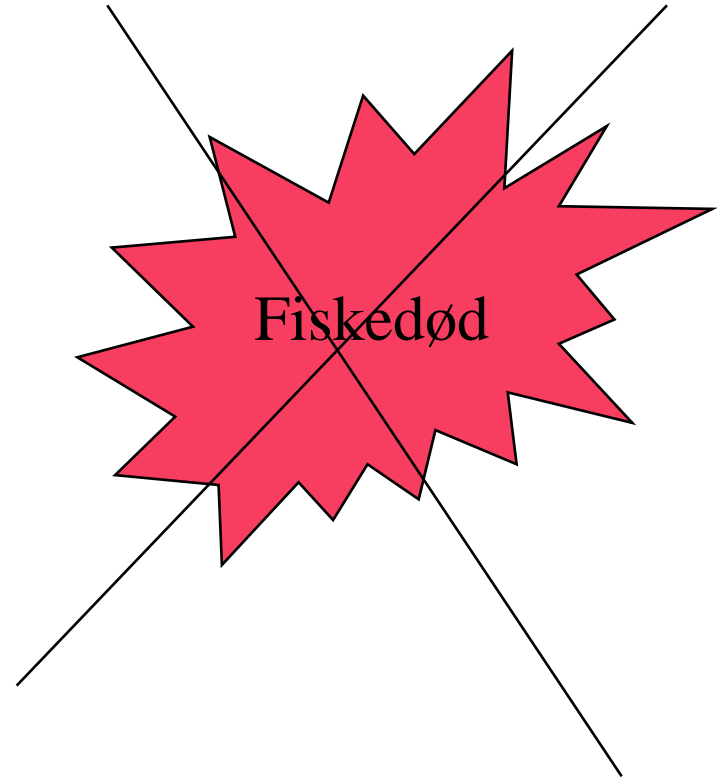
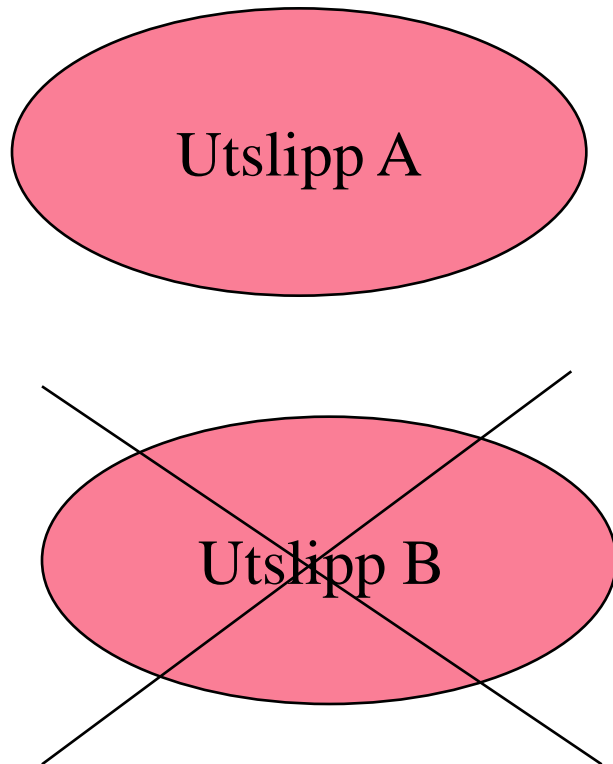
- Utgpkt: Betingelseslæren
- To eller flere skadevoldere - begge ansvarlige
- Ansvarlig skadevolder + objektiv årsak - ansvar for skadevolder
- Ansvarlig skadevolder + skadelidtes helsetilstand - ansvar for skadevolder
- = Ansvar for hele skaden uansett samvirke
- NB; Ikke hjemmel for fordeling

To skadevoldere

Begge årsaker nødvendige, ingen tilstrekkelige = skerstl. § 5-3

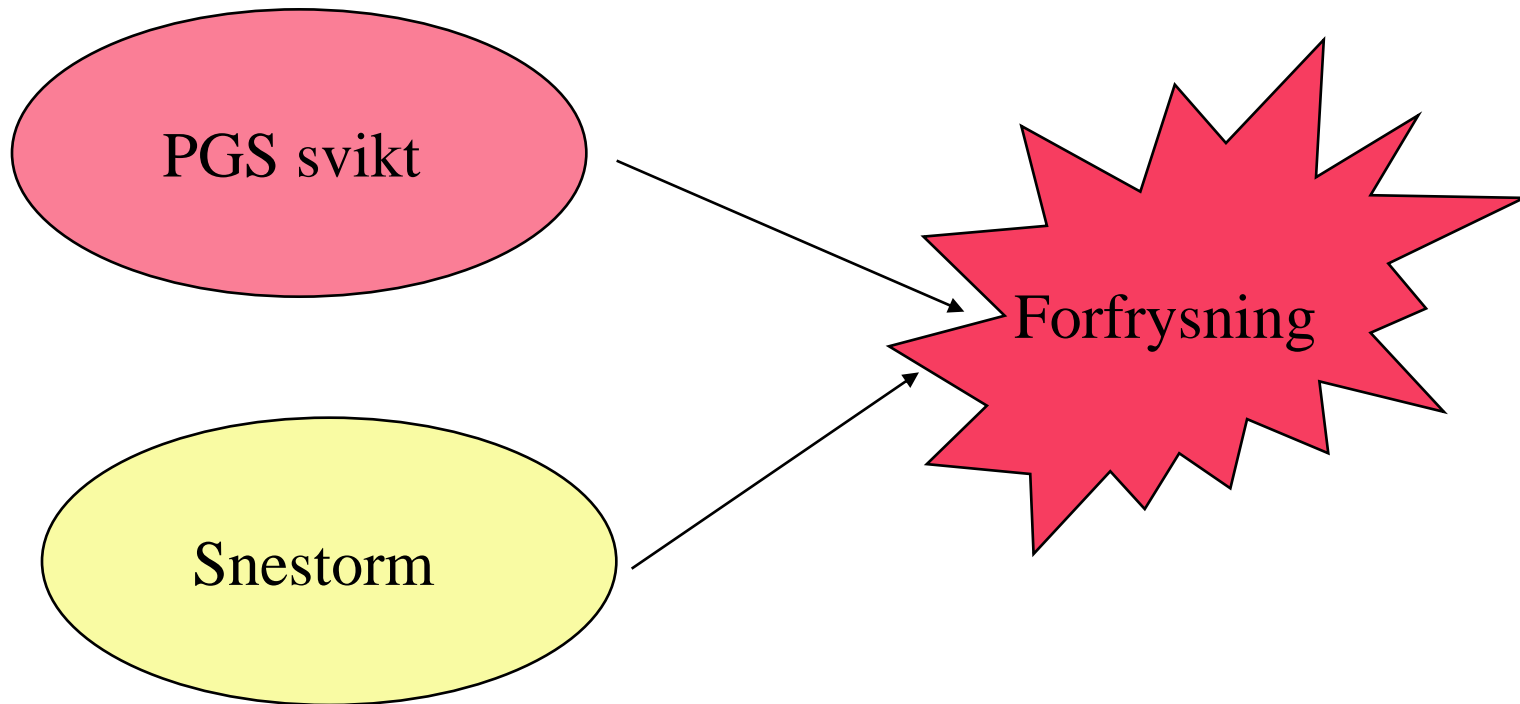

NB: Begge årsaker må være nødvendige

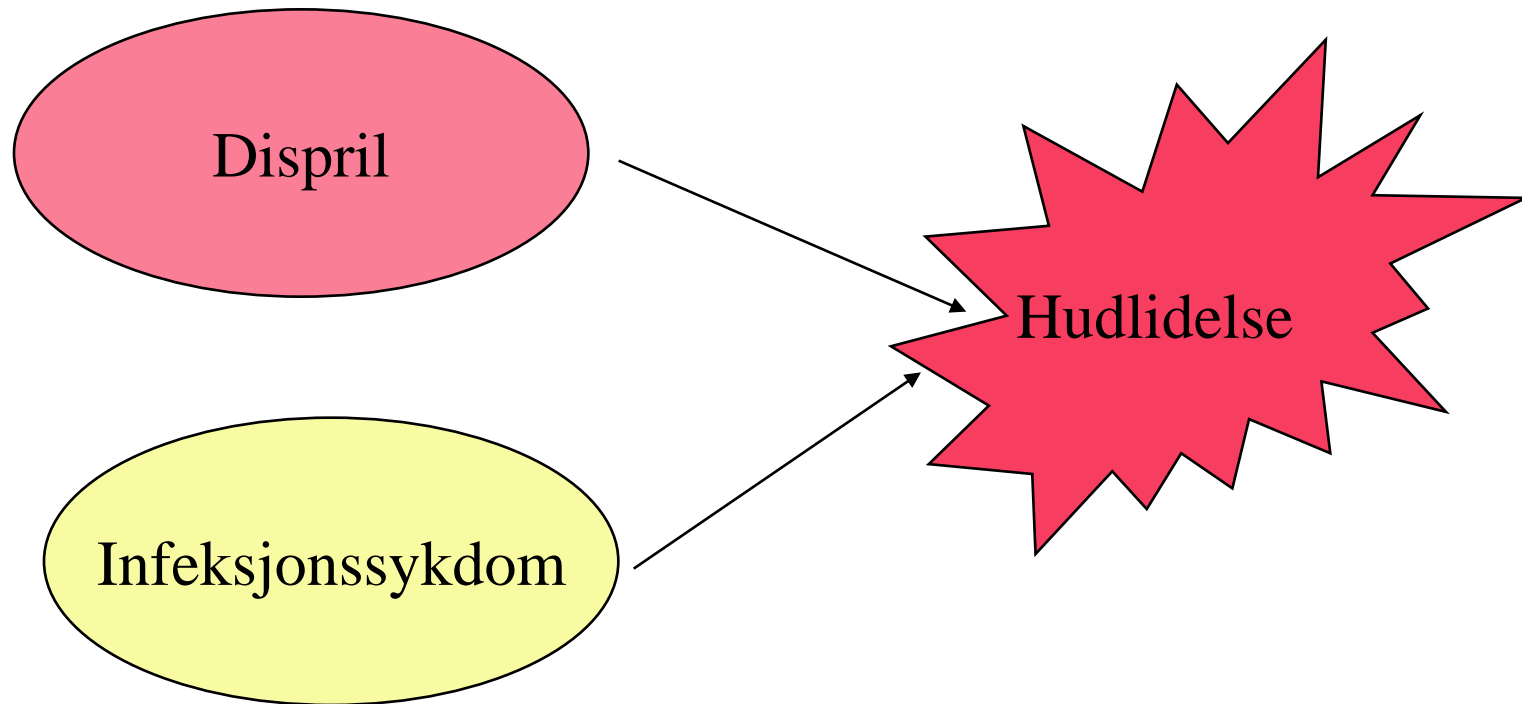
Skadevolder + hendelig årsak

Produsenten hefter full ut

Skadevolder + skadelidtes sårbarhet

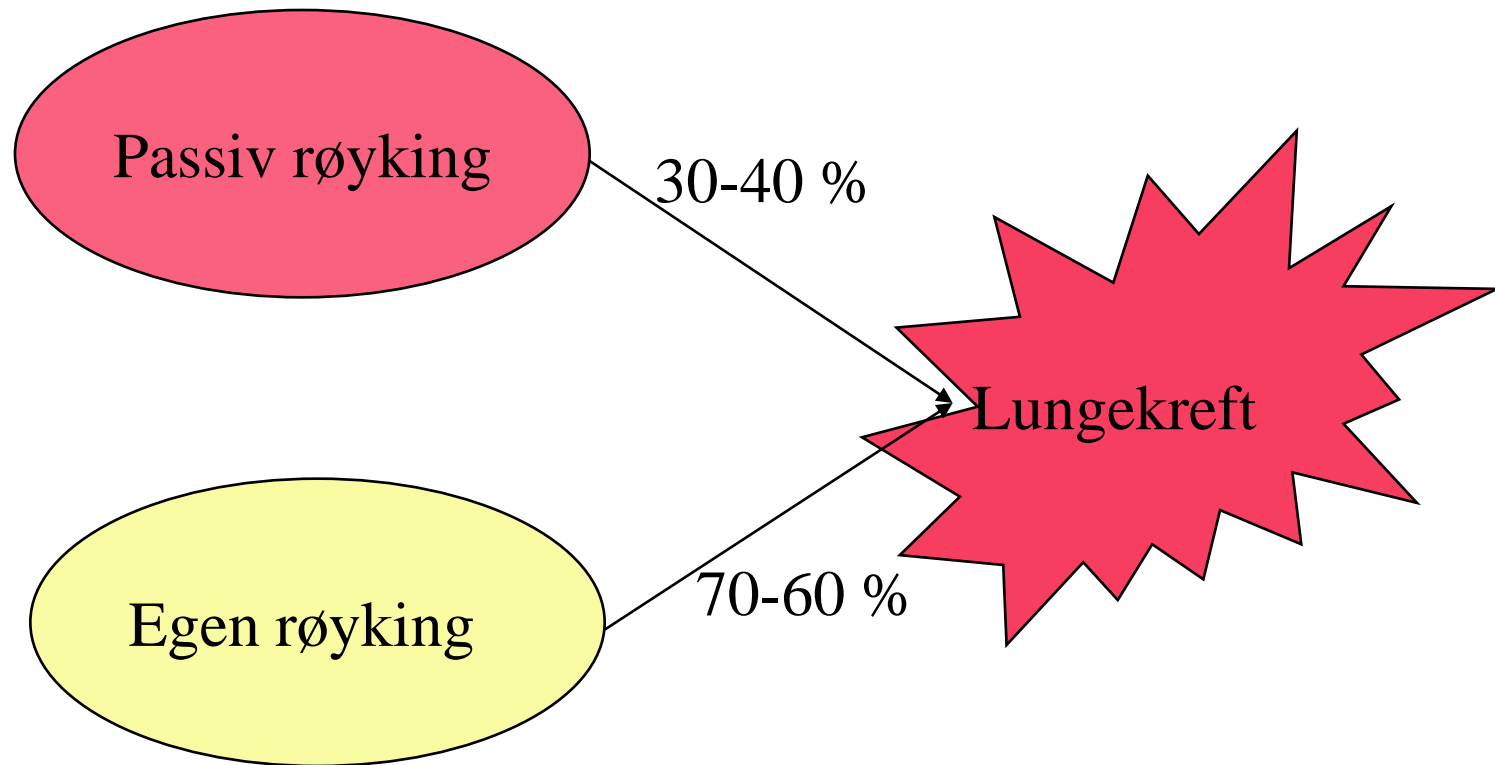
Rt. 2000.915: Ansvar. Men: dissens

3.3 Betydningen av hovedårsakslæren

- Hovedårsaken = den vesentlige årsak
- Hovedårsaken tillegges all vekt
- dvs andre nødvendige årsaker ingen betydning
- Utg pkt: Liten plass til en slik lære

Rt 2000.1614 Passiv røyking

3.3 Betydningen av hovedårsakslæren

- Hovedårsakslæren avgrenser ansvar i forhold til årsaker med lite/uvesentlig betydning
- Eks:
 - Rt 1992.64 P-pilledom II (kan se bort fra lite vesentlige elementer)
 - Rt. 2000.915 Dispril
- Særlig om sårbarhet for skade som nødvendig årsak

4. Hypotetisk årsakskonkurranse

- Årsak 1 fører til skade - Årsak 2 ville hypotetisk ha ført til samme skade senere
 - Men: Årsak 2 behøver ikke i tid ligge etter årsak 1
 - Årsak 2 kan være
 - Tilfeldig ytre årsak
 - Annen skadevolder
 - Skadelidtes sårbarhet
-

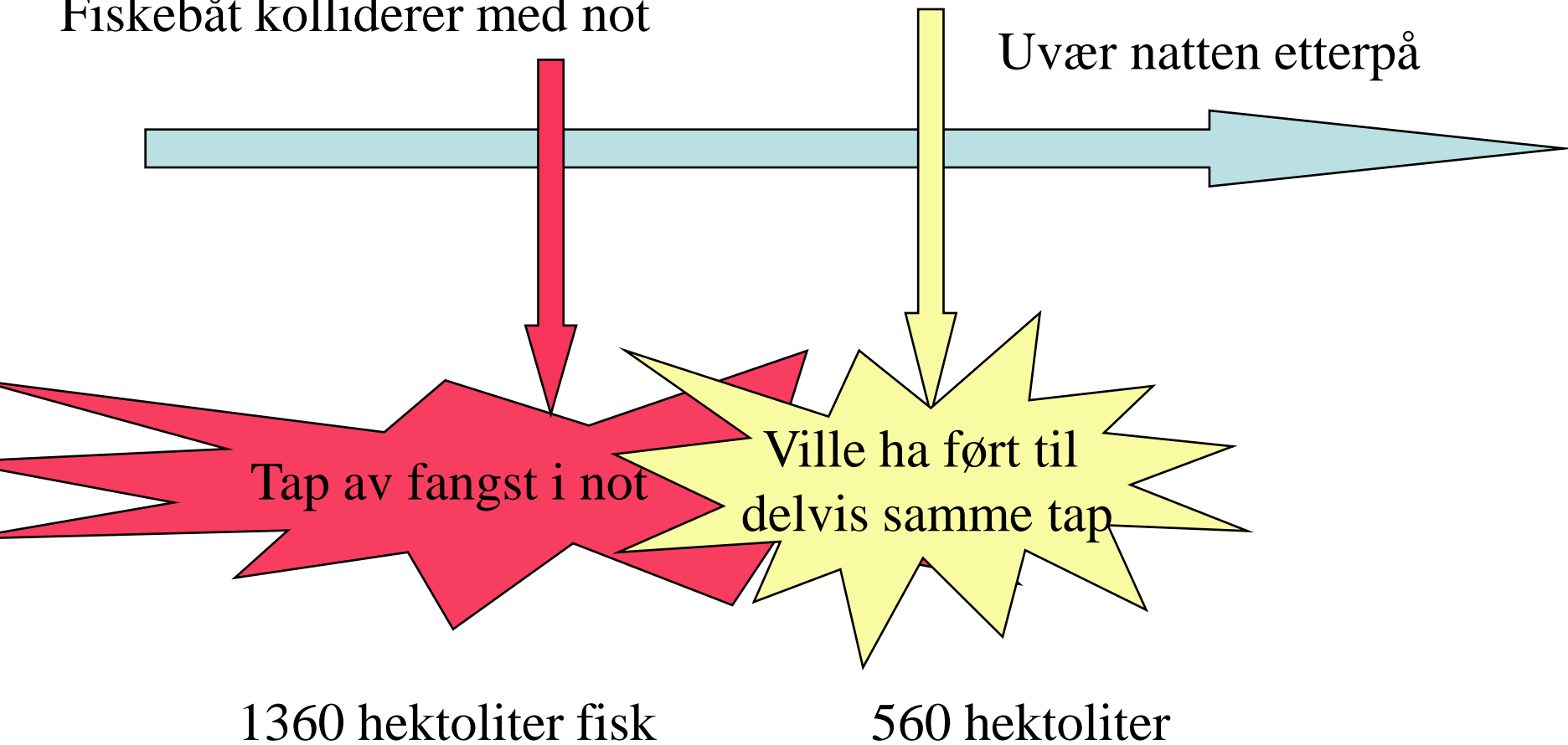
4.1 Hypotetisk årsakskonkurranse

- Årsak 1 skadevolder - årsak 2 tilfeldig:
Ikke ansvar for skader som likevel ville
ha inntruffet senere:
 - Rt 1939.736 Eystein
 - Rt. 1931.513 Holmenkollbanen

Rt 1939.736 Eystein

Fiskebåt kolliderer med not

Uvær natten etterpå

= Dekning for 800 hektoliter

4.2 Hypotetisk årsakskonkurranse

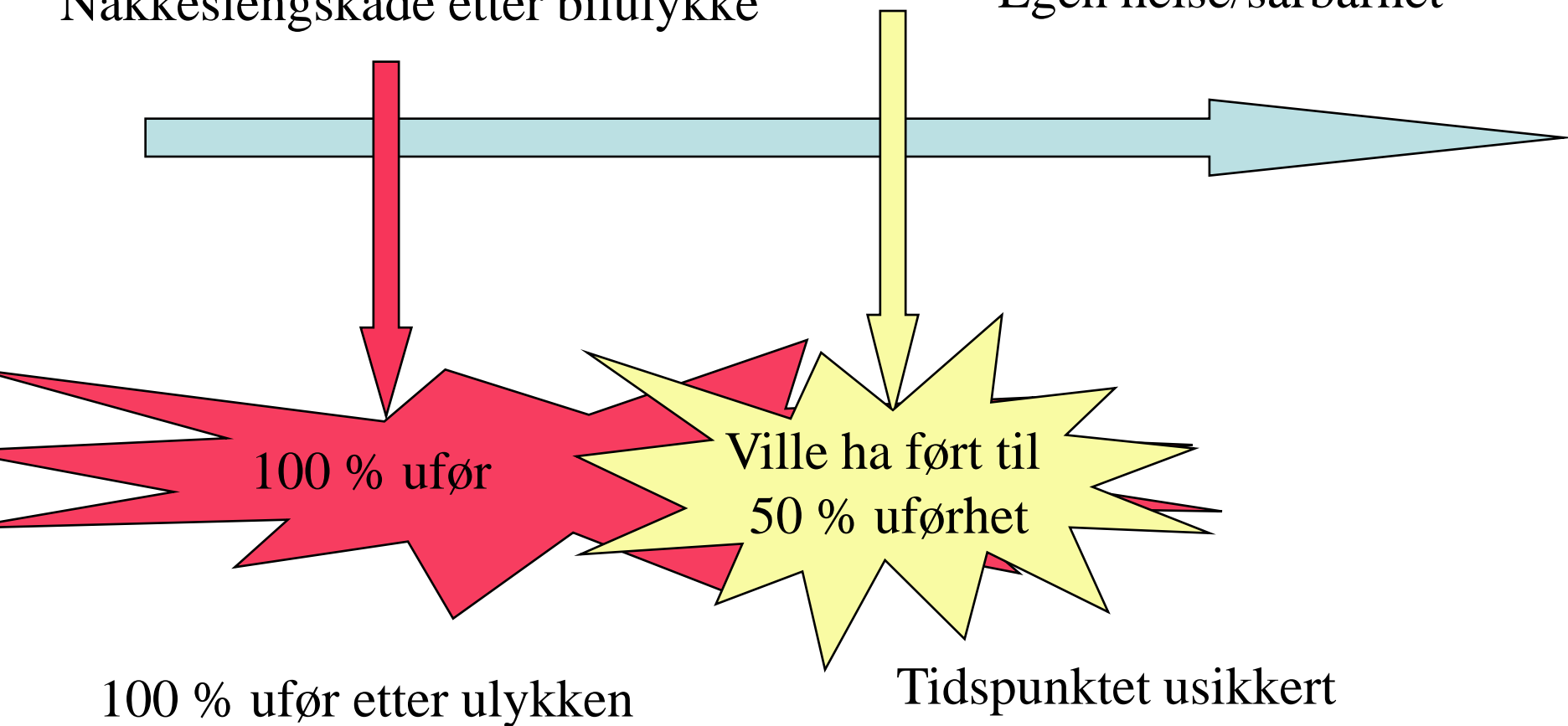
- Årsak 1 og 2 er begge skadevoldere
- Hvis skadevolder 1 medfører skade 100 % hefter årsak 1 selv om skadevolder 2 ville ha påført samme skade
- Eks:
 - Utslipp
 - Personskade

4.3 Hypotetisk årsakskonkurranse

- Årsak 1 skadevolder, årsak 2 er skadelidtes egen helsetilstand
- Ikke fordeling, jfr. Rt 1999.1473
- Årsak 1 hefter inntil årsak 2 er tilstrekkelig
- = tidsbegrenset årsakssammenheng
- Dommer
 - Rt 1999.1473 Stokke
 - Rt 2001.337 Ranheim

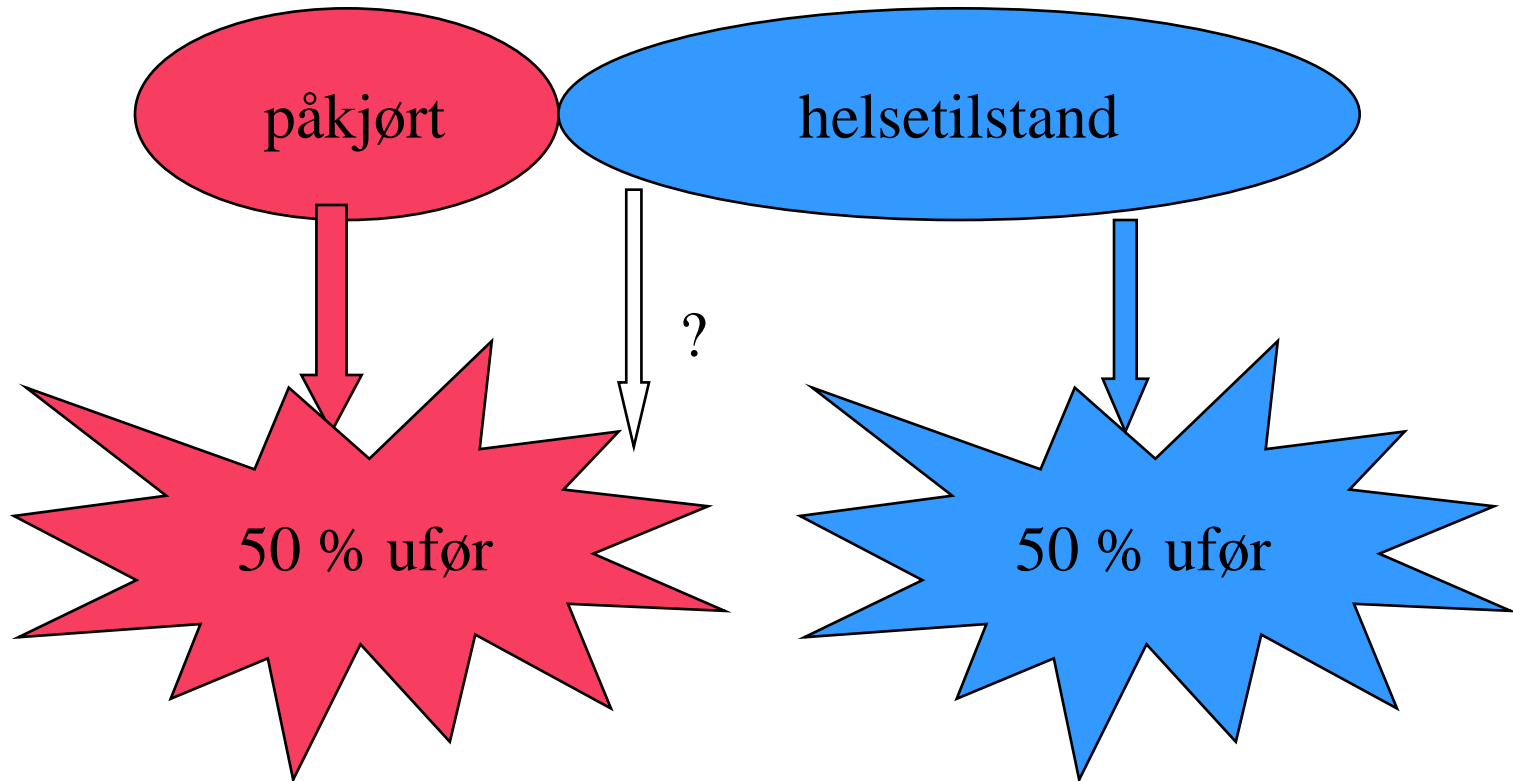
Nakkeslengskade etter bilulykke

Egen helse/sårbarhet

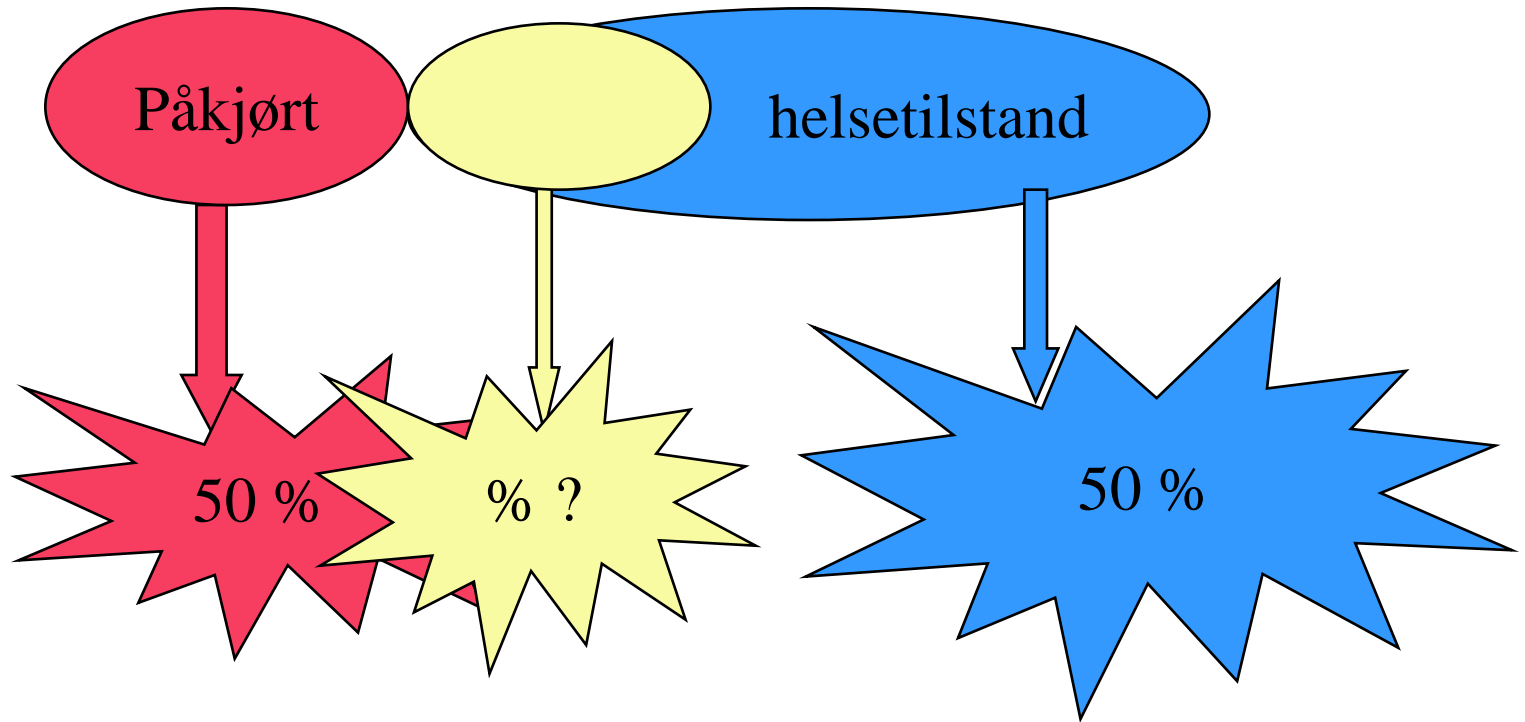
= Erstatning for 50 % uførhet

Rt 2001.337 Ranheim

Enighet om at 50 % uførhet skulle henføres egen helse
Tvist om 50 % skulle henføres til påkjørselen

Rt 2001.337 Ranheim

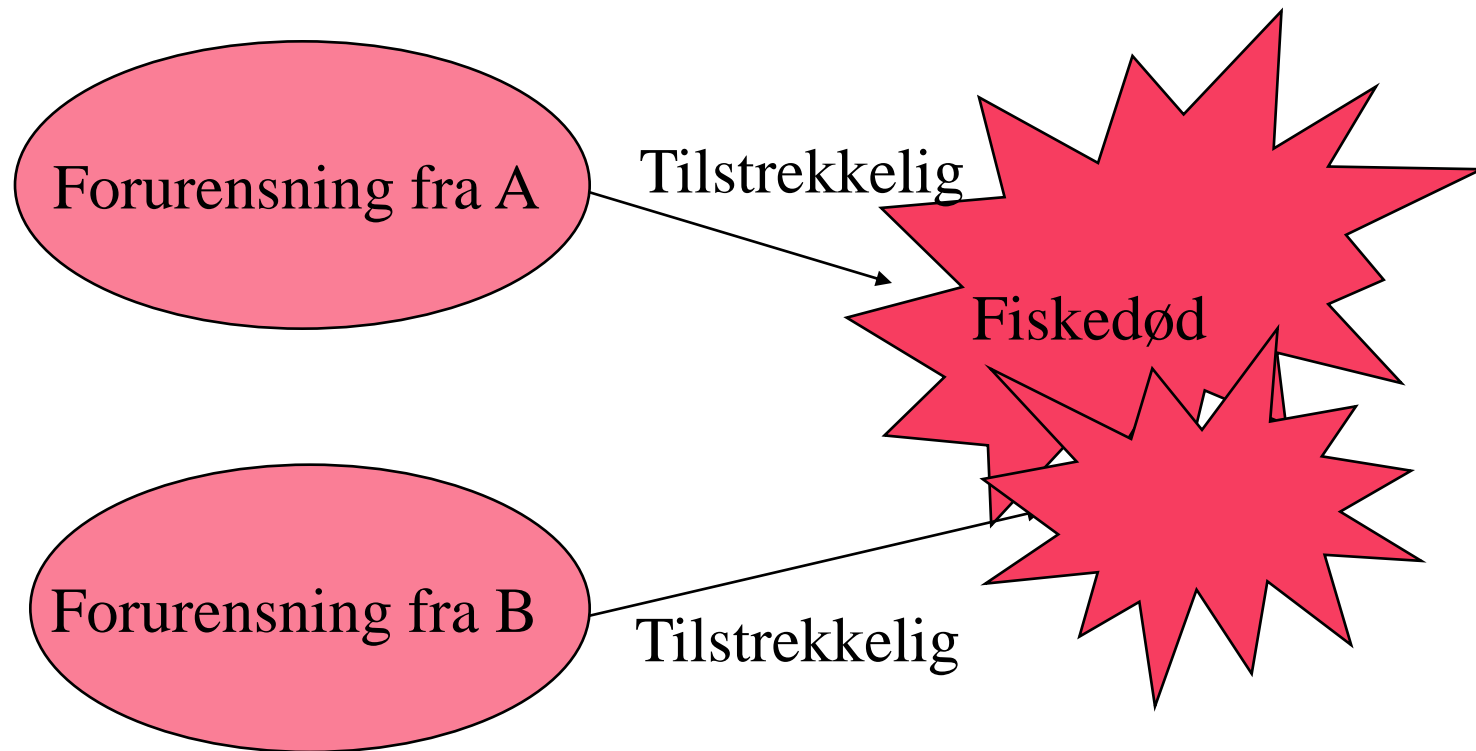

Ikke ansvar utover de 250.000 som allerede var betalt av forsikringsselskapet

5. Konkurrerende skadeårsaker

- To eller flere årsaker tilstrekkelige
- Typetilfelle:
 - Konkurrerende samtidige skadevoldere
 - Skadevoldere virker etter hverandre
 - Skadevoldende handling + hendelig årsak

Konkurrerende årsaker

5.1. Samtidige skadevoldere

- To eller flere volder samtidig skade - solidaransvar for alle
 - SkI § 5-3
 - Rt 1931.1096 Vestfos
- Begrunnelse: prevensjon

5.2 Konkurrerende skadvoldere etter hverandre

- Hver hefter for den skade han faktisk påfører
- Skade nr 2 hefter for totalskaden - skade nr 1 selv om dette er mer enn skade nr. 2 isolert.
- Kontinuerlig skade
 - Følge regelen for samtidig virkende årsaker
 - = alle ansvarlige

5.3 Skadevoldende handling pluss hendelig årsak

- o Virker samtidig - ikke ansvar
- o Sml prinsippet i Rt 1939.736 Eystein
- o Begrunnelse: Unngå tilfeldig berikelse

6. Flere årsaker - oppsummering

- o Flere skadevoldere
- o Skadevolder pluss ytre hendelse
- o Skadevolder pluss skadelidtes sårbarhet
- o Problem: **Anvendelse av betingelseslæren**

6.1 Flere skadevoldere - samvirke

- o Begge årsaker nødvendige
- o Ingen av årsakene tilstrekkelige isolert
- o Begge hefter
- o = Anvendelse av betingelseslæren

6.1 Flere skadevoldere - konkurranse

- Hver årsak tilstrekkelig
- Ingen av årsakene nødvendige
- Begge hefter
- = IKKE anvendelse av betingelseslæren

6.1 Flere skadevoldere - hypotetisk

- Årsak 1 medfører faktisk skade
- Årsak 2 ville medført samme skade senere
- Årsak 1 nødvendig i skadeøyeblikket men ikke etter at årsak 2 inntraff
- Årsak 1 hefter, årsak 2 går fri
- = betingelseslæren anvendes på tidspunktet for årsak 1 (faktisk skade)

6.2 Skadevolder og ytre omstendighet - samvirke

- o Begge årsaker nødvendige
- o Ingen av årsakene tilstrekkelige isolert sett
- o Skadevolder hefter
- o = Anvendelse av betingelseslæren

6.2 Skadevolder og ytre omstendigheter - konkurranse

- o Hver årsak tilstrekkelig
- o Ingen av årsakene nødvendige
- o Skadevolder går fri
- o = Anvendelse av betingelseslæren

6.2 Skadevolder og ytre omstendigheter - hypotetisk

- o Skadevolder påfører faktisk skade
- o Ytre omstendighet ville ha påført samme skade
- o Skadevolder går fri
- o = Anvendelse av betingelseslæren på tidspunktet for hypotetisk årsak/skade

6.3 Skadevolder og skadelidtes sårbarhet

- Samvirke - skadevolder hefter = anvendelse av betingelseslæren
- Konkurrerende - ingen avgjørelse og lite praktisk?
- Hypotetisk - skadevolder hefter inntil sårbarhet ville ført til samme resultat alene = betingelseslæren når den hypotetiske sykdomsutviklingen skjer

Betingelseslæren

Årsaker Skade Situasjon	Samvirke	Hypotetisk	Konkurranse
Flere skadevoldere	Betingelseslæren	Bet når årsak 1	Ikke Bet læren
Skadev + Ytre årsak	Betingelseslæren	Bet når Årsak 2	Bet når Årsak 2
Skadev + sårbarhet	Betingelseslæren	Bet når Årsak 2	?

7. Kravet om adekvat årsakssammenheng

- Innledning
- Begrensningskriteriene
 - Påregnelig skade
 - Kravets økonomiske omfang
 - Karakteren av årsaksforløpet
 - Nærhet i årsaksforløpet
 - Tidselementet
 - Rimelighet/interesseavveining

7.1. Innledning

- Krav om påregnelig eller adekvat årsakssammenheng
- Hjemmel:
 - Rt. 1973.1268 Flymanøver
 - Rt. 1997.1 Rossnes
 - Rt. 2000.418 Telle
 - Rt 2001.337 Ranheim

7.1 Innledning

- Kravets karakter
- Det sentrale: avgrensning av ansvar
 - Når årsakssammenheng er etablert
 - Som alternativ til uvesentlighetslæren
- Forholdet til tolkning

7.2 Begrensningsfaktorer

- Påregnelig skade
 - = avgrense mot tilfeldige følger
 - Men: Ikke statistisk påregnelighet:
 - Rt 2000.915 Dispril
 - 2001.320 Nilsen
 - Grense mot "ytterst beskjeden risiko", HR 2007-00394 A, Jæger.

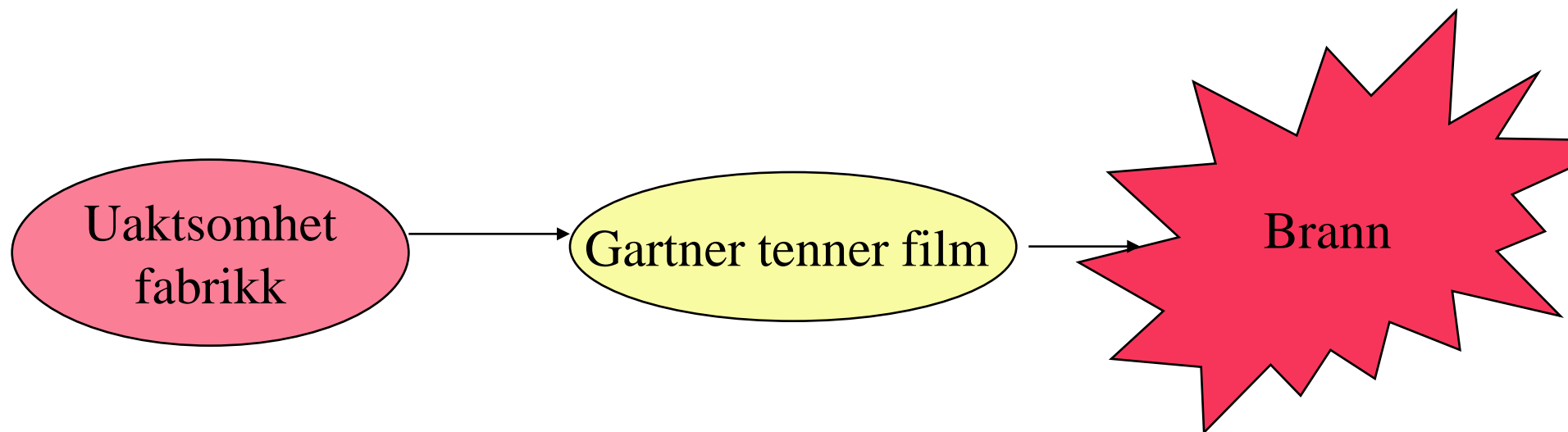
7.2 Begrensningsfaktorer

- Kravets økonomiske omfang
 - Kan være upåregnelig
 - Hensynet til skadevolders økonomi?
 - Forholdet til lempningsreglene
 - Skadelidtes forhold/forsikringsmuligheter

7.2 Begrensningsfaktorer

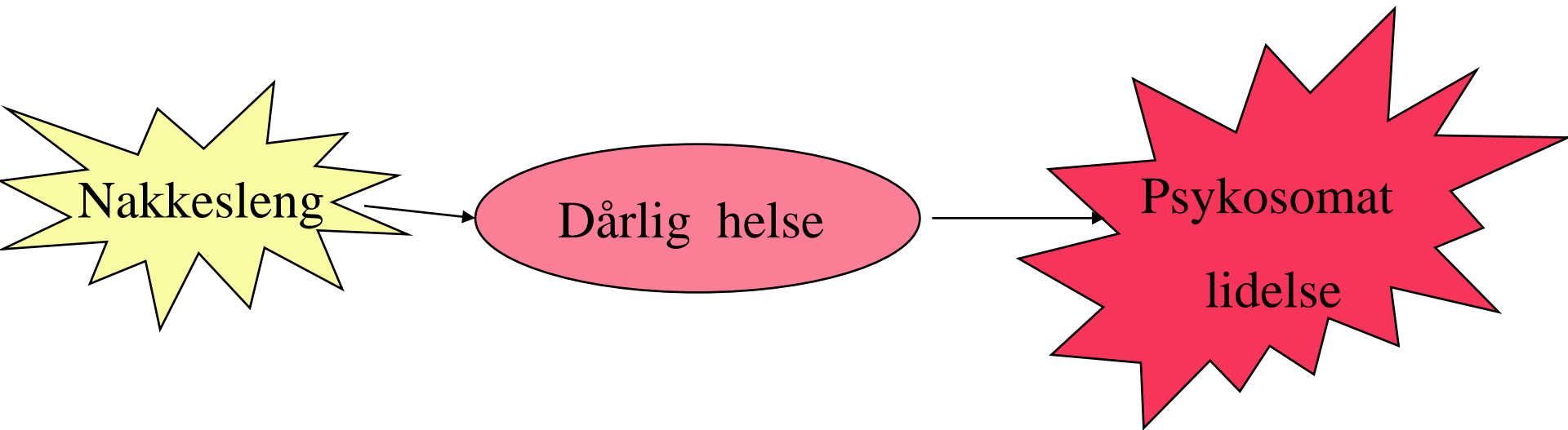
- Karakteren av årsaksforløpet
 - Årsaksforløpet kan være uventet hvis skaden er normal:
 - Rt. 1958.984 Blystad Fabrikker,
 - Rt. 1967.697 Lier
 - Ansvar selv om tredjemanns handling medvirker
 - Men: grense mot atypisk hendelsesforløp som er vanskelig å forklare, Rt 1997.|1

Rt 1958.984 Blystad fabrikk

Manglende foranstaltninger for sikker tilintetgjøring av filmen
Påregnelig at filmen ble antent
Selv om gartneren beruset og utviste høy grad av uaktsomhet

Rt 1997.1 Rossnes

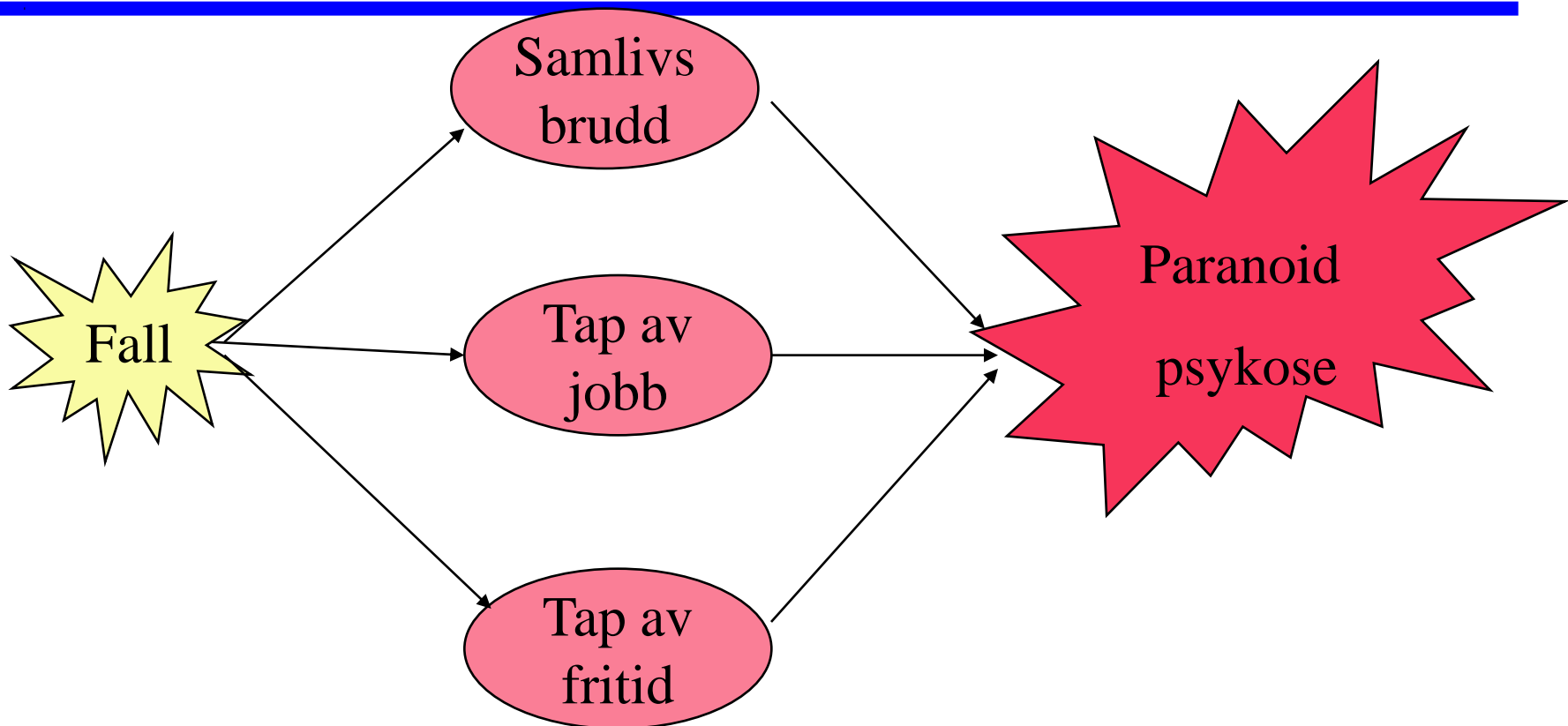

Skadefølgen upåregnelig: 1. usedvanlig og vanskelig å forklare
2. uventet stor følgeskade

7.2 Begrensningsfaktorer

- Nærhet i årsaksforløpet
 - Mange mellomkommende begivenheter
 - Rt 1973.1268
 - HR 2007-00294A Jæger
 - Tidselementet, HR 2007-00293 Biset vs Rt 2001.320 Nilsen
 - Nærheten til risikoen, HR 2 juni 2006 Lillestrøm

HR 2007-00294 A

Sykdommen ble utløst av Jægers endrede livssituasjon etter ulykken. Avledet og indirekte årsaksforhold.

7.2 Begrensningsfaktorer

- Rimelighet/interesseavveining: Hvem er nærmest til å bære risikoen?
 - Rt 1973.1268
 - HR 2007-00293 Biset
 - HR 2 juni 2006 Lillestrøm